

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 485/2022-40

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Ing. Martin Chlapík s. r. o., Sládkovičova 13, Žilina, IČO 47 253 339, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ing. Martin Chlapík, LL.M., proti uzneseniam Špecializovaného trestného súdu č. k. PK-1T 29/2020 z 22. júna 2021 a č. k. PK-1T 29/2020 zo 17. februára 2022 a proti uzneseniam Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Tost 42/2021 z 28. júla 2021 a č. k. 3 Tostš 5/2022 z 28. marca 2022 a proti postupu Špecializovaného trestného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. PK-1T 29/2020 a proti postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaniach vedených pod sp. zn. 2 Tost 42/2021 a sp. zn. 3 Tostš 5/2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 29. marca 2022 a doplnenou 14. júla 2022, 19. júla 2022 a 5. augusta 2022 domáha vyslovenia porušenia práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „špecializovaný súd“) č. k. PK-1T 29/2020 z 22. júna 2021 a č. k. PK-1T 29/2020 zo 17. februára 2022 a uzneseniami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 2 Tost 42/2021 z 28. júla 2021 a č. k. 3 Tostš 5/2022 z 28. marca 2022, ako aj porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru postupom špecializovaného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. PK-1T 29/2020 a postupom najvyššieho súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 2 Tost 42/2021 a sp. zn. 3 Tostš 5/2022. Sťažovateľ sa domáha zrušenia napadnutých

uznesení. Sťažovateľ tiež žiada, aby ústavný súd prikázal najvyššiemu súdu prepustiť ho bezodkladne z väzby na slobodu. Domáha sa tiež náhrady nemajetkovej ujmy v sume 5 000 eur a náhrady trov právneho zastúpenia.

2. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti poukazuje na svoju skoršiu ústavnú sťažnosť, ktorú ústavný súd prijal na ďalšie konanie (sp. zn. III. ÚS 89/2022) a v ktorej namietal porušenie práv podľa ústavy a dohovoru špecializovaným súdom a najvyšším súdom.

3. Podľa sťažovateľa došlo k opakovanému porušeniu označených práv uvedenými súdmi, a to pri rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu zo 4. februára 2022, ktorú podal v ten istý deň elektronicky prostredníctvom svojho obhajcu. O tejto žiadosti rozhodol špecializovaný súd napadnutým uznesením zo 17. februára 2022 tak, že ju zamietol.

4. Proti uzneseniu špecializovaného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením z 28. marca 2022 tak, že sťažnosť podľa § 193 ods. 1 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ namieta porušenie označených práv podľa ústavy a dohovoru napadnutými uzneseniami špecializovaného súdu a najvyššieho súdu. Tiež namieta, že konajúce súdy nerozhodli o jeho žiadosti o prepustenie z väzby urýchlene a v primeranej lehote.

6. Sťažovateľ uvádza, že písomné vyhotovenie uznesenia špecializovaného súdu zo 17. februára 2022 mu bolo doručené 14. marca 2022 a zápisnica z neverejného zasadnutia až 25. marca 2022. Sťažnosť odôvodnil podaním z 15. marca 2022, ktoré doručil špecializovanému súdu elektronicky toho istého dňa. Spis na rozhodnutie o jeho sťažnosti bol predložený najvyššiemu súdu 21. marca 2022. Najvyšší súd o sťažnosti rozhodol 28. marca 2022 napadnutým uznesením, ktoré mu bolo doručené v ten istý deň. Najvyšší súd konštatoval, že špecializovaný súd nepostupoval pri rozhodovaní o žiadosti sťažovateľa bez zbytočných prieťahov, keď *«od podania mojej žiadosti po predloženie veci súdu druhého stupňa uplynulo 45 dní, čo nie je zjavne v súlade s požiadavkou neodkladnosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby... napriek tejto vedomosti NS SR vo svojom rozhodnutí v závere uviedol, že došlo „len k zanedbateľnému porušeniu mojich základných ľudských práv“...»*.

7. Z uvedeného chronologického prehľadu postupu špecializovaného súdu vyplýva, že od podania žiadosti sťažovateľa zo 4. februára 2022 do predloženia veci najvyššiemu súdu 21. marca 2022 uplynulo celkovo 46 dní, t. j. viac ako mesiac, *„čo nie je zjavne v súlade s požiadavkou neodkladnosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby...“*.

8. Sťažovateľ namietal, že nebolo rozhodnuté o jeho žiadostiach o prepustenie z väzby z 21. septembra 2021 a 2. novembra 2021. Najvyšší súd v napadnutom uznesení uviedol, že žiadosť z 21. septembra 2021 bola duplicitná k žiadosti zo 14. septembra 2021, o ktorej bolo rozhodnuté 21. septembra 2021. Sťažnosť z 2. novembra 2021 bola zas podaná predčasne.

9. Žiadosť o prepustenie z väzby zo 14. septembra 2021 sťažovateľ doručil súdu 21. septembra 2021 po vykonaní hlavného pojednávania, čo je vyznačené na žiadosti (č. 1. 8903). Nemôže preto ísť o duplicitnú žiadosť. Uvedená žiadosť navyše obsahuje iné dôvody ako žiadosť, o ktorej súd rozhodol na hlavnom pojednávaní 21. septembra 2021. O tejto žiadosti o prepustenie z väzby tak súd nerozhodol vôbec, hoci od jej podania (od 21. septembra 2021) uplynula doba viac ako 5 mesiacov.

10. K žiadosti o prepustenie z väzby z 28. októbra 2021 doručenej súdu 2. novembra 2021 súd na pojednávaní 10. novembra 2021 uviedol, že o žiadosti sťažovateľa z 2. novembra 2021 konať nebude, keďže neobsahuje žiadne nové skutočnosti a bola podaná predčasne, keď o jeho väzbe bolo naposledy právoplatne rozhodnuté uznesením najvyššieho súdu 14. októbra 2021. K uvedeným skutočnostiam sťažovateľ uvádza, že aj keď v písomnej žiadosti konkrétne dôvody neuviedol, tieto chcel uviesť pri výsluchu, čo mu však nebolo umožnené, „*a tak súd nemohol vedieť aké skutočnosti ako dôvody prepustenia z väzby chcem uviesť.*“.

11. K uvedeným žiadostiam sťažovateľ nebol vypočutý, o týchto žiadostiach nebolo riadne rozhodnuté. Uvedený postup je nezákonný a svojvoľný. Od podania žiadosti, t. j. od 2. novembra 2021, uplynula doba viac ako 4 mesiacov a od podania žiadosti, t. j. od 21. septembra 2021, uplynula doba viac ako 5 mesiacov.

12. Sťažovateľ namieta, že takýto postup, t. j. nerozhodovanie o žiadosti o prepustenie z väzby, v Trestnom poriadku nie je upravený na rozdiel od explicitnej úpravy nerozhodovania o námietke zaujatosti podľa § 31 ods. 5 Trestného poriadku. Uvedené znamená, že každou žiadosťou o prepustenie z väzby sa musí súd zaoberať, k podanej žiadosti obvineného vypočúť a o tejto žiadosti riadne v súlade s Trestným poriadkom rozhodnúť tak, aby toto rozhodnutie bolo preskúmateľné súdom vyššieho stupňa, keďže tieto súdy môžu mať odlišný názor na to, či ide o rovnaké dôvody žiadosti pred uplynutím 30-dňovej lehoty od posledného rozhodnutia súdu o väzbe.

13. K námietke sťažovateľa, že nebol poučený o svojich právach podľa § 34 ods. 5 Trestného poriadku na neverejnom zasadnutí 17. februára 2022, najvyšší súd uviedol, že v zápisnici z neverejného zasadnutia je uvedené, že pred výsluchom bol riadne poučený. Sťažovateľ však trvá na svojej námietke s tým, že napriek zneniu zápisnice tvrdí, že pred výsluchom na neverejnom zasadnutí k jeho žiadosti o prepustenie na slobodu nebol riadne poučený podľa Trestného poriadku. V čase podania sťažnosti proti napadnutému uzneseniu špecializovaného súdu sťažovateľ nemal k dispozícii zápisnicu z neverejného zasadnutia, pričom v sťažnosti namieta skutočnosť, že nebol riadne poučený o svojich právach. Až po doručení zápisnice zistil, že v nej špecializovaný súd konštatuje poučenie sťažovateľa o jeho právach spolu s vyhlásením sťažovateľa, že poučeniu porozumel. Uvedené konštatovanie v zápisnici je podľa sťažovateľa nepravdivé, keďže na neverejnom zasadnutí poučený nebol.

14. Zápisnicu z neverejného zasadnutia prevzal 25. marca 2022, pričom sťažovateľ namieta, že táto zápisnica nie je podpísaná osobami podľa § 59 ods. 1 Trestného poriadku. Uvedený úkon (neverejné zasadnutie) sa ho týkal, preto mal aj on podpísať uvedenú zápisnicu. Uvedenú zápisnicu považuje za nezákonnú a je vyhotovená v rozpore s tým, „*čo skutočne odznelo na neverejnom zasadnutí súdu.*“.

15. Aj uvedená skutočnosť opodstatňuje jeho požiadavku, aby mu boli doručované všetky zápisnice z hlavných pojednávaní preložené do maďarského jazyka, keďže dostatočne nerozumie slovenskému jazyku.

16. V doplneniach ústavnej sťažnosti sťažovateľ predložil návrh na disciplinárne konanie proti členom senátu „III. ÚS“ ústavného súdu, proti členom senátu „3 Tost“ najvyššieho súdu, oznámenie o podozrení zo spáchania trestného činu vo veci najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tost 4/2022, návrh na disciplinárne konanie členov senátu, ktorý rozhodoval vo veci sp. zn. 3 To 3/2022, oznámenie o podozrení zo spáchania trestného činu vo veci najvyššieho súdu sp. zn. 3 To 3/2022.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

17. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie označených práv podľa ústavy a dohovoru napadnutými uzneseniami špecializovaného súdu a najvyššieho súdu. Sťažovateľ namieta právne závery najvyššieho súdu v súvislosti so svojimi námietkami o nerozhodnutí o jeho žiadostiach o prepustenie z väzby, so znením zápisnice z neverejného zasadnutia. Tiež namieta, že o jeho žiadosti o prepustenie z väzby zo 14. februára 2022 konajúce súdy nerozhodli v primeranej lehote a urýchlene.

III.1. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 dohovoru napadnutými uzneseniami špecializovaného súdu z 22. júna 2021 a zo 17. februára 2022:

18. Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľa v tejto časti ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, ktorého právne dôsledky sú premietnuté do § 56 ods. 2 a § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [ďalej len „zákon o ústavnom súde“ (m. m. III. ÚS 149/04)].

19. Sťažovateľ podal proti napadnutému uzneseniu špecializovaného súdu z 22. júna 2021 sťažnosť podľa Trestného poriadku, o ktorej rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením z 28. júla 2021. Podobne proti napadnutému uzneseniu špecializovaného súdu zo 17. februára 2022 podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením z 28. marca 2022. Najvyšší súd v napadnutých uzneseniach vecne preskúmal sťažnostné námietky sťažovateľa a rozhodol o nich. Uplatnenie právomoci najvyššieho súdu takto vylučuje právomoc ústavného súdu preskúmať opodstatnenosť námietok sťažovateľa proti napadnutým uzneseniam špecializovaného súdu z 22. júna 2021 a zo 17. februára 2022.

20. Na tomto základe ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa už pri jej predbežnom prerokovaní odmietol v tejto časti pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie [§ 56 ods. 2 písm. a) a § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde].

III.2. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu č. k. 2 Tost 42/2021 z 28. júla 2021 a k namietanému porušeniu práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tost 42/2021:

21. Z § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde v spojení s § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je neprípustná z dôvodu, že sa týka vecí, o ktorej ústavný súd už rozhodol, okrem prípadov, v ktorých sa rozhodovalo len o podmienkach konania, ak v ďalšom návrhu už podmienky konania boli splnené.

22. Prekážka už rozhodnutej veci (*res iudicata*) bráni tomu, aby sa ústavný súd opakovane zaoberal a rozhodoval o totožných návrhoch doručených ústavnému súdu. Totožnosť vecí je daná pri zhode predmetu konania, skutkových okolností, z ktorých sa uplatnené právo vyvodzuje, a identitou účastníkov konania. O takú prekážku by nešlo, ak chýba čo len jeden z uvedených znakov totožnosti vecí (I. ÚS 33/2020).

23. Jeden zo základných princípov právneho štátu, ktorý je pozitívne zakotvený v čl. 2 ods. 2 ústavy, vyjadruje, že štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti vychádza pri svojej jurisdikcii dôsledne z uvedeného ústavného princípu (ktorý musí rešpektovať každý orgán verejnej moci), a preto z hľadiska medzí, rozsahu a spôsobu môže uplatňovať štátnu moc iba v zákonomnom a ústavnom rámci (čl. 2 ods. 2 ústavy), čo sa považuje v podmienkach právneho štátu za *conditio sine qua non* pre akúkoľvek legitímnu činnosť jeho orgánov (II. ÚS 11/2016).

24. Zo zistenia ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľ doručil 16. októbra 2021 ústavnú sťažnosť, v ktorej namietal porušenie práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu z 28. júla 2021. Obdobne v tejto ústavnej sťažnosti namietal porušenie práva na urýchlené rozhodnutie o väzbe napadnutým uznesením najvyššieho súdu z 28. júla 2021 a konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu. Obdobne v ústavnej sťažnosti doručenej 23. decembra 2021 sťažovateľ namietal porušenie práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru (v kontexte práva na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby) postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tost 42/2021. Tieto ústavné sťažnosti boli spojené na spoločné konanie. Ústavný súd následne uznesením č. k. III. ÚS 89/2022-17 z 10. februára 2022 ústavnú sťažnosť v časti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu č. k. 2 Tost 42/2021 z 28. júla 2021 odmietol ako zjavne neopodstatnenú (časť III.3 uznesenia).

25. V uvedenom rozsahu je daná prekážka právoplatne rozhodnutej veci, keďže je daná totožnosť vecí (rovnakí účastníci konania, rovnaký predmet konania – napadnuté uznesenie a zhoda v označených právach podľa ústavy a dohovoru).

26. Pokiaľ ide o hodnotenie postupu najvyššieho súdu v napadnutom konaní sp. zn. 2 Tost 42/2021 (v súvislosti s právom na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby), ústavný súd v náleze č. k. III. ÚS 89/2022-61 z 12. mája 2022 dospel k záveru, že postup najvyššieho súdu bol súladný s právom na urýchlené rozhodnutie o väzbe, preto v tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 19 nálezu). V tomto rozsahu je preto tiež daná prekážka právoplatne rozhodnutej veci, keďže tiež je daná totožnosť veci (rovnakí účastníci konania, rovnaký predmet konania a zhoda v označených právach podľa ústavy a dohovoru).

27. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd dospel k záveru, že ústavná sťažnosť sťažovateľa sa v tejto časti týka vecí, o ktorých už ústavný súd rozhodol, čo predstavuje prekážku pre uplatnenie jeho právomoci. Na tomto základe ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol ako neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde.

III.3. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu č. k. 3 Tostš 5/2022 z 28. marca 2022:

28. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, III. ÚS 263/03, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06, III. ÚS 198/07, III. ÚS 79/2012).

29. Z judikatúry ústavného súdu (III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05) vyplýva, že v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy týkajúcich sa práva na osobnú slobodu (čl. 17 ods. 1 ústavy) je obsiahnuté aj právo obvineného podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho väzby a nariadil prepustenie obvineného, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú (resp. primeranú dobu) alebo byť prepustený počas konania. V označených ustanoveniach ústavy sú obsiahnuté obdobné práva ako tie, ktoré vyplývajú z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (III. ÚS 227/03, III. ÚS 34/07, IV. ÚS 181/07, IV. ÚS 333/08, III. ÚS 54/2017, IV. ÚS 263/2018). Na konanie, ktorého predmetom je súdne preskúmanie zákonnosti väzby a existencie všetkých jej podmienok, je aplikovateľný čl. 5 ods. 4 dohovoru. Ústavnosť postupu a rozhodnutia súdu v takomto type konania (vrátane ústavnosti dôvodov, na ktorých bolo založené rozhodnutie o ďalšom trvaní väzby) skúma však ústavný súd aj z hľadiska garancií vyplývajúcich z čl. 5 ods. 3 dohovoru (I. ÚS 100/04, III. ÚS 220/04, IV. ÚS 181/07).

30. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 17 ods. 5 ústavy je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd rozhodujúci o jej väzbe skúmal významné skutočnosti za väzbu a proti nej vrátane možnosti nahradiť ju zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby boli takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe (III. ÚS 38/01, IV. ÚS 207/07, III. ÚS 115/08).

31. Do obsahu právomoci ústavného súdu nepatrí preskúmať postup či správnosť skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ktoré viedli k záveru o existencii zákonného dôvodu o ponechaní sťažovateľa vo väzbe. Tento postup skúma opravný súd v riadnom inštančnom postupe, ktorý je funkčne prispôbený na preskúmanie obsahu trestného spisu, súvisiacich listín, podaní obvineného a prípadne aj ďalších dôkazov osvedčujúcich použitie takéhoto zabezpečovacieho prostriedku, akým je väzba v trestnom konaní (II. ÚS 76/02, IV. ÚS 83/03). Právomocou ústavného súdu je preskúmať zlučiteľnosť konkrétneho rozhodnutia väzobného súdu, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody (v tomto prípade ponechaný vo väzbe, pozn.), s ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

32. Súdne konanie v súvislosti s rozhodovaním o zákonnosti väzby musí poskytovať určité garancie procesnej povahy, ktoré sú vyjadrené v čl. 6 dohovoru. So zreteľom na to, že čl. 6 sa nevzťahuje na konanie o rozhodovaní o väzbe, procesné záruky tu uvedené nemožno bez ďalšieho uplatniť aj v prípade čl. 5 ods. 4 dohovoru, no určité základné procesné záruky sa musia poskytovať aj v konaní podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, i keď nemusia byť nutne rovnaké ako tie, ktoré vyplývajú z čl. 6 dohovoru (II. ÚS 108/08, II. ÚS 266/2013, II. ÚS 175/2017).

33. Sťažovateľ v tejto časti ústavnej sťažnosti namietal právne závery najvyššieho súdu v súvislosti so svojimi námietkami o nerozhodnutí o jeho žiadostiach o prepustenie z väzby z 21. septembra 2021 a 2. novembra 2021 a tiež namietal, že v zápisnici o neverejnom zasadnutí zo 17. februára 2022 je v rozpore so skutočnosťou uvedené tvrdenie, že bol poučený o svojich právach a tomuto poučeniu porozumel, a tiež, že uvedenú zápisnicu nepodpísal. Sťažovateľ teda nenamietal samotné posúdenie okolností ďalšieho trvania dôvodov väzby.

34. Najvyšší súd sa námietkami nerozhodnutia o žiadostiach o prepustenie z väzby na slobodu zaoberal v napadnutom uznesení, k žiadosti z 21. septembra 2021 uviedol, že išlo o duplicitnú žiadosť k žiadosti zo 14. septembra 2021, o ktorej bolo rozhodnuté 21. septembra 2021. Sťažovateľ k uvedenému odôvodneniu neuviedol takú argumentáciu, ktorá by bola spôsobilá spochybniť ústavnú udržateľnosť uvedeného právneho záveru najvyššieho súdu. Sťažovateľ tiež spochybňuje posúdenie žiadosti z 2. novembra 2021, keď uvádza, že špecializovaný súd o nej mal rozhodnúť, hoci v nej neboli uvedené nové dôvody (a neuplynula lehota 30 dní), pričom počas vypočutia k žiadosti chcel uviesť nové dôvody. Uvedenú argumentáciu považuje ústavný súd za neopodstatnenú a sčasti účelovú. Nie je daný žiaden legitímny dôvod na to, aby orgány činné v trestnom konaní netrvali na tom, aby obvinený vo väzbe neuviedol všetky dôvody na prepustenie z väzby už v písomnej žiadosti o prepustenie z väzby. Výsluch obvineného možno vnímať ako priestor na vyjadrenie obvineného k podanej žiadosti (a k dôvodom v nej uvedeným), a nie ako priestor na uvedenie dôvodov, ktoré nie sú uvedené v písomnej žiadosti. Pokiaľ ide o námietku, že špecializovaný súd mal osobitne rozhodnúť o tejto žiadosti, hoci išlo o predčasnú žiadosť bez nových dôvodov, ústavný súd túto námietku neakceptuje. Ústne oznámenie sťažovateľovi, že o jeho žiadosti sa nebude konať a rozhodovať, s uvedením dôvodov je ústavne akceptovateľným spôsobom vybavenia predčasnej žiadosti bez nových dôvodov v zmysle § 79 ods. 3 Trestného poriadku.

35. V tomto kontexte ústavný súd poukazuje na svoje uznesenie sp. zn. IV. ÚS 436/2020 (zverejnené v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 75/2020), v ktorom nepovažoval postup všeobecného súdu, ktorý vybavil predčasnú žiadosť bez nových dôvodov neformálne (prípísom), za postup, ktorý by porušoval označené práva sťažovateľa. Uvedené právne závery možno bez ďalšieho aplikovať aj na vybavenie takejto žiadosti ústnym oznámením žiadateľovi na pojednávaní.

36. Sťažovateľ nijako relevantne nespochybnil správnosť znenia zápisnice z neverejného zasadnutia – iba formálne konštatuje, že počas neverejného zasadnutia nebol poučený o svojich právach, resp. že tvrdenie o tom, že bol poučený, je nepravdivé. Z argumentácie sťažovateľa v ústavnej sťažnosti vyplýva, že na neverejnom zasadnutí bol prítomný aj obhajca sťažovateľa (keďže ho mal upozorňovať na to, aby si všímal, či bude poučený o svojich právach, pozn.), pričom v ústavnej sťažnosti ani netvrdí a ani nepreukazuje, že túto skutočnosť (absenciu poučenia o právach) nenamietal počas neverejného zasadnutia. Obdobne ani neuvádza a ani nepreukazuje to, akú materiálnu ujmu na svojich právach utrpel v dôsledku údajného nepoučenia o právach za súčasnej prítomnosti svojho obhajcu počas neverejného zasadnutia. Z týchto dôvodov ústavný súd túto námietku hodnotil ako účelovú, resp. ako námietku, ktorú mohol a mal uplatniť priamo na neverejnom zasadnutí. Rovnako ak sa domnieva, že má byť oprávnenou osobou, ktorá podpisuje zápisnicu z neverejného zasadnutia, môže o túto skutočnosť žiadať priamo špecializovaný súd, a tak dosiahnuť nápravu ním namietaného stavu.

37. Z uvedených dôvodov napadnuté uznesenie najvyššieho súdu v súvislosti s vysporiadaním sa s uvedenými námietkami sťažovateľa nie je arbitrárne a ani zjavne neodôvodnené, preto je ústavne akceptovateľné.

38. Sťažovateľove námietky takto neboli v súhrne spôsobilé spochybniť ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Na tomto základe ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.4. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru postupom špecializovaného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. PK 1T 29/2020 a postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tostš 5/2022:

39. Súdne preskúmanie zákonnosti pozbavenia osobnej slobody kladie nároky aj na rýchlость tohto preskúmania. Rovnako to platí aj v prípade osobitného typu väzobného konania, ktorého predmetom je preskúmanie žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu. Ústavný súd už v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou, v rámci ktorej sa zaoberal požiadavkou urýchlenosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby z hľadiska čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a tiež z hľadiska čl. 5 ods. 4 dohovoru, uviedol, že jednotlivé lehoty sa z hľadiska požiadaviek neodkladnosti alebo urýchlenosti posudzujú podľa všetkých okolností prípadu. V zásade však požiadavke neodkladnosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, resp. čl. 5 ods. 4 dohovoru nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke preto spravidla zodpovedá lehota konania nepresahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca (III. ÚS 255/03, III. ÚS 636/2017, II. ÚS 127/2020, II. ÚS 31/2021).

40. Sťažovateľ v tejto časti ústavnej sťažnosti namieta porušenie práva na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby postupom špecializovaného súdu v napadnutom konaní a postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní.

41. Sťažovateľ svoju námietku porušenia práva na urýchlené rozhodnutie o väzbe postupom špecializovaného súdu formuloval už v sťažnosti proti napadnutému uzneseniu špecializovaného súdu zo 17. februára 2022. Túto námietku teda preskúmal už najvyšší súd. V rámci svojho ústavnoprávneho prieskumu ústavný súd preto v tejto časti námietky vychádzal z prieskumu vykonaného najvyšším súdom a v zásade sa obmedzil na skúmanie ústavnej súladnosti právnych záverov najvyššieho súdu.

42. Najvyšší súd v prvom rade skúmal chronológiu úkonov, pričom uviedol, že žiadosť o prepustenie doručil obhajca sťažovateľa elektronicky špecializovanému súdu 4. februára 2022 o 15.26 h. Predsedníčka senátu nariadila 10. februára 2022 termín neverejného zasadnutia na 17. február 2022. Na predmetnom neverejnom zasadnutí špecializovaný súd rozhodol o žiadosti sťažovateľa tak, že ju zamietol. Sťažovateľ proti tomuto uzneseniu zahlásil ihneď sťažnosť.

43. Dňa 17. februára 2022 bola špecializovanému súdu doručená výzva na vyjadrenie sa k ústavnej sťažnosti sťažovateľa (lehota na vyjadrenie stanovená ústavným súdom na 14 dní). Obhajca sťažovateľa požiadal elektronicky 17. februára 2022 o nahliadnutie do spisu. Bol mu určený termín v dňoch 24. a 25. februára 2022. Dňa 18. februára 2022 obhajca oznámil, že sťažovateľ sa zo zdravotných dôvodov nemôže zúčastniť nahliadnutia do spisu, preto požiadal zrušiť tento termín a zároveň požiadal o kópiu súdneho spisu.

44. Napadnuté uznesenie zo 17. februára 2022 špecializovaný súd vyhotovil 2. marca 2022 „[na 9. pracovný deň v súlade s § 180 Trestného poriadku s poukazom na § 172 ods. 3 Trestného poriadku veta pred bodkočiarkou...]“ a odoslal 7. marca 2022 (obhajcovi doručené 11. marca 2022 a sťažovateľovi 14. marca 2022). Následne bolo odôvodnenie sťažnosti sťažovateľa doručené 15. marca 2022.

45. Dňa 9. marca 2022 obhajca sťažovateľa doručil predsedovi špecializovaného súdu sťažnosť na prieťahy v konaní. Táto sťažnosť bola doručená predsedníčke senátu na vyjadrenie 14. marca 2022, ku ktorej sa vyjadrila 21. marca 2022. V ten istý deň (21. marca 2022) doručil sťažovateľ špecializovanému súdu sťažnosť (písanú vlastnou rukou) proti napadnutému uzneseniu. Následne v tento deň bol spis predložený najvyššiemu súdu na rozhodnutie o sťažnosti.

46. Ku konaniu špecializovaného súdu najvyšší súd uviedol, že od podania žiadosti o prepustenie z väzby (4. februára 2022) do predloženia spisu na rozhodnutie o sťažnosti (21. marca 2022) uplynulo 45 dní, „avšak súdu I. stupňa, s poukazom na vyššie uvedené procesné aspekty nemožno vytknúť procesnú nečinnosť, pričom čas od podania žiadosti obžalovaného do predloženia veci na rozhodnutia o sťažnosti bol čiastočne spôsobený aj objektívnymi dôvodmi procesnej povahy, hoci na druhej strane treba konštatovať, že efektivita konania pred súdom I. stupňa, najmä v štádiu určovania termínu neverejného zasadnutia, vypracovania aj doručovania uznesenia na požadovanej úrovni nebola... Doba rozhodovania o väzbe v danej veci však, okrem toho, že vecne priamo nesúvisí s existenciou konkrétnych väzobných dôvodov na strane obžalovaného, svojou intenzitou nedosiahla ústavne neakceptovateľnú hranicu...“. Najvyšší súd tiež poukázal

na to, že lehota na rozhodnutie o žiadosti o väzbu „nie je absolútnou, bez zohľadňovania aspektov konkrétneho prípadu...“.

47. Ústavný súd považoval za vhodné v tomto kontexte preskúmať zároveň aj postup najvyššieho súdu pri rozhodovaní o sťažnosti proti napadnutému uzneseniu špecializovaného súdu (keďže ide v konečnom dôsledku o rozhodovanie o tej istej žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby), preto považoval za vhodné hodnotiť postup špecializovaného súdu aj v kontexte postupu najvyššieho súdu.

48. Ako už bolo uvedené, súdny spis bol najvyššiemu súdu predložený 21. marca 2022, pričom o sťažnosti sťažovateľa rozhodol 28. marca 2022. V deň rozhodnutia mal najvyšší súd k dispozícii obhajcom sťažovateľa sformulované písomné odôvodnenie sťažnosti. Z vyjadrenia sťažovateľa vyplýva, že v ten istý deň mu bolo napadnuté uznesenie najvyššieho súdu aj doručené.

49. Vychádzajúc z uvedených skutočností, ústavný súd zhodne s najvyšším súdom konštatuje, že špecializovaný súd pri rozhodovaní o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby prekročil odporúčanú lehotu jedného mesiaca (na jednom stupni rozhodovania), keď od doručenia sťažnosti do predloženia spisu na rozhodnutie o opravnom prostriedku (sťažnosti) uplynulo 45 dní. Ústavný súd však poukazuje na to, že aj najvyšší súd správne uviedol, že uvedená lehota nie je absolútna, keď je potrebné prihliadnúť na konkrétne okolnosti každého prípadu. Uvedený záver je zhodný so závermi, ktoré vyplývajú z judikatúry ústavného súdu a napokon aj Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). „Rešpektovanie práva každého, aby súd urýchlene rozhodol o zákonnosti pozbavenia slobody, sa musí posudzovať vo svetle okolností každého jednotlivého prípadu. Osobitne je potrebné vziať do úvahy celkový priebeh konania a mieru, v ktorej sú prietahy pripočítateľné správaniu sťažovateľa a jeho právnych zástupcov. V zásade ale, keďže je v hre sloboda jednotlivca, musí štát konať tak, aby konanie prebehlo v čo najkratšom čase.“ (rozsudok vo veci Rizzotto proti Taliansku z 24. 4. 2008, bod 31 citovaný podľa KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. 1. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2021, s. 536; porovnaj tiež bod 45 rozsudku Vejmla proti Českej republike z 25. 10. 2005 a v uvedenom bode citovanú judikatúru, pozn.).

50. Z judikatúry ESLP vyplýva, že väzba má mať striktné obmedzené trvanie, a preto má byť zaručená možnosť jej kontroly v krátkych intervaloch. V texte čl. 5 ods. 4 dohovoru použitý anglický výraz „speedily“ a francúzsky výraz „a bref délai“ (v slovenskom preklade „urýchlene“) jasne indikuje, čo musí byť v danom prípade hlavným predmetom záujmu. Aké časové obdobia budú akceptovateľné a aké nie, bude zrejme závisieť od konkrétnych okolností (Bezichieri z roku 1989, A-164, § 21, Neumeister z roku 1968, A-8, § 24 a Sanchez – Reisse z roku 1986, A-107, § 55; porovnaj tiež nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 223/04).

51. Pri zohľadňovaní konkrétnych okolností prípadu najvyšší súd poukázal na procesnú aktivitu špecializovaného súdu v rozhodnom čase (vo veľkej miere vyvolanú podaniami sťažovateľa) – potreba vyjadriť sa k ústavnej sťažnosti sťažovateľa, žiadosť o nahliadnutie do súdneho spisu, vyhotovenie kópie súdneho spisu, vyjadrenie sa predsedníčky senátu k sťažnosti sťažovateľa na prietahy v konaní. Za týchto okolností najvyšší súd považoval postup špecializovaného súdu za nie úplne efektívny (najmä vo fáze nariadovania termínu neverejného zasadnutia), no napriek tomu pochybenie špecializovaného súdu podľa najvyššieho súdu nebolo ústavne nesúladne. Ústavný súd sa k uvedenému záveru pripája a zhoduje sa so záverom najvyššieho súdu

v tom, že pochybenie špecializovaného súdu nemalo takú intenzitu, aby mala ústavnoprávne relevantný rozmer tak, aby bolo možné uvažovať o porušení sťažovateľom označených práv podľa ústavy a dohovoru. Vo viacerých prípadoch podaní sťažovateľa bolo nevyhnutné, aby predsedníčka senátu mala k dispozícii súdny spis (na účely ďalšieho procesného postupu, napr. vyjadrenia sa, vyhotovenia kópie spisu a pod.). Určitú relevanciu môže zohrávať aj celkový rozsah spisu a vo všeobecnosti aj skutočnosť, že išlo o trestné konanie súdne, t. j. o rozhodovanie vo fáze po podaní obžaloby a nielen o rozhodovanie v prípravnom konaní. Uvedená skutočnosť kladie nepochybné nároky aj na rozhodovanie v merite popri napr. rozhodovaní o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu.

52. Ústavný súd zohľadnil aj výnimočne rýchle rozhodovanie najvyššieho súdu o sťažnosti sťažovateľa proti napadnutému uzneseniu špecializovaného súdu, keď mu súdny spis bol predložený 21. marca 2022 a o sťažnosti rozhodol 28. marca 2022 s tým, že sťažovateľovi bolo v rovnaký deň doručené aj rozhodnutie najvyššieho súdu. Pri postupe najvyššieho súdu takto vôbec nemožno uvažovať o porušení označených práv sťažovateľa podľa ústavy a dohovoru, pričom do určitej miery možno konštatovať, že najvyšší súd v určitom rozsahu svojou rýchlosťou rozhodovania konvalidoval postup špecializovaného súdu v tom, že rozhodovanie na oboch stupňoch súdov nepresiahlo lehotu dvoch mesiacov. Obdobne aj ESLP v prípadoch, keď sa rozhodovalo na viacerých stupňoch trestného súdnictva o zákonnosti väzby, vzal do úvahy celkovú dĺžku konania, ktorá zahŕňala konania na všetkých uvedených stupňoch súdnictva (rozsudok vo veci Navarra proti Francúzsku z 23. 11. 1993, bod 28, porovnaj tiež judikatúru uvedenú v tomto bode, pozn.).

53. Na tomto základe ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

54. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jeho ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. septembra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu